

časopise preberati in se pogovarjati, da se nam ne bo potreba pustiti za nos voditi od vsakterega posvetnega lahko-mišljenca. Slovenski kmetje! snujte si taka društva, zdaj se bo kmalo začel shajati deželni zbor, in le, ako bomo mi svoje poslance podpirali s svojimi željami, bodo zamogli toliko bolj srčno povzdigniti svoj glas za naše katoliške in narodne pravice.

Donaska gora 20. junija 1870.

Nace Mikuš, predsednik. Jakob Gobec, tajnik.

O Darwin-ovem nauku.

Trudilo se je v preteklem stoletju mnogo izvrstnih glav, premišljevali in dognati znanost o človeški duši, ali dušo-slovje in sploh vse predmete filozofije. Zlasti med Nemci se je dosti let tako godilo, da si je skoraj vsak profesor filozofije osnoval svoj lastni nauk; nekteri pa so dospeli do večega okroga poslušalcev in učencev, ki so se držali učenikovega nauka. Ovi nemški učeniki, n. pr. Kant, Fichte, Hegel so bili vendar sami spiritualisti; učili so namreč, da je v človeku duša najvažnejši del, in Hegel je celo prišel do tega, da Bog ni posebno samosvojno bitje, temuč da se duša celega sveta, to je po njem Bog, le razvija v človeški duši, da je tedaj duša vsakega človeka, zlasti pa filozofa kos Boga.

Ovi nauk — kakor vsaka prenapetost — našel je kmalo svoje nasprotnike, in bolj ko so kljubovali Hegelovemu nauku, bolj so razvili nasproten nauk, ki se je nazadnje zgubil v prenapetost na nasprotni strani. Karakteristično pa je, da je ravno neki Anglež bil tisti mož, ki je nasprotni nauk po vseh pravilih složil v sistemo, in pokazala se je v tem zopet razlika med praktičnim pa tudi materialističnim narodom Angležkim in med spekulativnim narodom nemškim.

Anglež Darwin je namreč (da samo posnetek vodilnih misli njegovih razvijem) učil blizo tako-le: Kamor koli se oziramo v naravi, povsod najdemo borbo za lastno življenje in pokončanje nasprotnikov. V hosti pade na zemljo tisoč semen, vendar ne more kali pognati in rasti še ne deseto seme; druga semena se zadušijo. Močnejše drevo vzame luč in zrak slabemu, slabeje hira in se zaduši. Enako je pri živalstvu. Močnejša žival preganja slabejo, in svoje plemo razširja.

Nadalje opazujemo, da je v vsakem plemenu nekoliko razdelkov ali ras, ki se med seboj le malo ločijo po lastnostih. Tako n. pr. smo imeli tukaj in še imamo domači razdelek kokoši, ki se le malo loči od kokin-kineških kokoši, ki so pa veče in močnejše. Kjerkoli pa taki razdelki ali rase se dotikajo, tam se že začne borba, ali naravna ali umna; bodi si da človek sam rajši redi močnejši razdelek, ali da se neposredno borita med seboj dva razdelka, kakor n. pr. nedavno se je pri nas razširila močnejša rasa podgan, slabeji razdelki se mora vedno umikati.

Ove lastnosti veče moči se razvijajo v raznih oddelkih takrat, kader je kateri razdelek doma v prav ugodnem kraju. N. pr. iz Španskega dobimo naj bolji razdelek ovac, ker so jim tam lega, zrak, reja itd naj bolj ugodni.

Nadalje se pa tudi razna plemena križem pariyo in tako postanejo nova plemena, kakor n. pr. vidimo, da iz konjskega in oslovskega plemena se rodi mezež, ki ima lastnosti obeh plemen. Gotovo je tudi, da se plemena taiste vrste ne razločijo mnogo med seboj; n. pr. naš pes ni dosti različen od volka.

Iz teh prikazni se da po Darwinu sklepati, da more tudi katero koli nižje plemo roditi kakošno močnejše plemo, in da se je tako res godilo na svetu od nekda. Ko se je v katerem plemenu napravil močnejši razdelek, pregnal je slabejega, kolikor je mogel, in sebe razširil. Iz tega močnejega razdelka odcepil se je zopet pozneje še močnejši razdelek itd., dokler ni po tisoč in tisoč letih močnejši razdelek že razvil toliko novih lastnosti, da je že postal novo plemo.

Blizo tako se je po Darwinu, Vogtu in drugih tudi zgodilo s plemenom opic. Tudi opice, pravi, imajo med seboj dosti razdelkov, ki se med seboj le malo ločijo. Najmočnejši razdelki med njimi sta Orangutang in Gorila. Te dve plemeni se že ne ločite toliko od človeškega rodu, njune telesne lastnosti so človeškim dosti podobne. (Dalje.)

Politični ogled.

V Avstriji, t. j. prav za prav v Cislahtaniji se še zmirom vrti politika o volitvah. Iz mnogih krajev prihajajo glasi, da bodo zmagali konservativci, kar liberalcem strašno glave beli. Posebno se to čuje iz Štajarske, Tirolske in gornje Avstrije, če je temu res tako, bode še bojevanje v deželnih in državnem zboru spet vekše in od samega bojevanja bomo čuli spet sklepe, kateri nam morebiti ne bodo najbolj koristili. Upajmo vendar, da zmaga ta boljša stranka, in da bo nas peljala do boljšega.

Minister Witmann je vložil prošnjo do cesarja, da bi naj smel odstopiti iz ministerstva, in cesar je to dovolil.

Dunajski nemški volilci so svojega nekdanjega slavljeneja Schindlerja prav sramotno odstavili od kandidate. V nekem shodu je moral britko slišati, kako grdo je samo sebe zastopal, nikakor pa narod; kako se je bogatil in sploh kak nepošten človek je. Mož je na vse to molčal. Tudi pri nas kandidirajo nemškutari, ki imajo Schindlerjevo politiko.

Vladni časniki so povedali, da se vlada ne bo nič vtikala v volitve. Pri Nemcih se morebiti ne vtika, pri nas pa bi se lehkó dokazalo da se vtika po svojih uradnikih. —

Iz Poljske se tudi piše, da vlada dela za kandidate, ki bi od znane rezolucije nekoliko odstopili in bi bili bolj „zmerni.“ Odločno pa imajo tudi uradniki nalogo, delati proti plogim Rusinom.

Česka akademična čitalnica je poslala g. vladiku Strossmayerju zaupnico zaradi njegovega vedenja v Rimu o vprašanju o papeževi nezmotljivosti nasproti.

Ogersko ministerstvo je zdaj popolnoma sestavljeno. Gorove je imenovan za ministra komunikacije, in Szlavy za ministra trgovine. Andrašy je ministerski predsednik in minister deželne brambe, Rajner je minister notranjih zadev, Kerkapolyi minister denarstva, Horvath minister pravosodja; Eötvös minister uka in bogočastja, Bedeković (za Hrvaško) minister brez portfela in Festetič je minister na cesarskem dvoru. Preveč talentov tudi to ministerstvo ne kaže.

V Rumuni je vse zburkano, tako, da se je bati, da se bodo tamo godile v kratkem prav čudne stvari. — Pri neki volitvi je prišlo do krvavega tepeža, tako, da so morali vojaki mir delati, pri kateri priložnosti je bilo 4 mrtvih in izmed vojakov 32 ranjenih. Narod s knezom in z njegovim ministerstvom že dolgo ni zadovoljen. Pri volitvah so vendar zmagali narodni proti vladnim kandidatom. Ta izid volitev bi znal prav pomenljiv biti, ker na Rumunijo pazijo trije mogočni sosedje: Rusko, Turško in madjarska Avstrija, ako se po parlamentarni šegi nova bolj narodna vlada v Rumuniji ustanovi, kar nebi bilo Turkom, še manj pa Madjarom po godi.

V Belgiji so pri zadnjih volitvah liberalci padli, in so zmagali konservativci, vsled tega je liberalno ministerstvo, ki je bilo 13 let na krmilu, odstopilo.

Novičar.

(Nemška kultura in svoboda?!) Peklenski sad ščuvanja nekterih ljudi v mariborskem okraju se že kaže. Na domači zemlji slovenski si Slovenec pred tuji ni v svesti življenja. Berite, kar se nam piše od Slov. Bistrice, in kdor nima vode namesto krvi v žilah — —

Pa naj stvar sama govori. Pišejo nam zanesljivi poroki: Zopet je ena in ista nemškutarska stranka grozen škandal zoper Slovence v njih lastni domovini napravila in njih na domači zemlji z najetimi tuji s sirovo silo pobiti name-ravala! Naša slovenska kandidata, gospoda dra. Serneo in Radej, sta se v nedeljo popoldne ob 4. uri v Novi vesi volilcem bistrškega okraja predstavljati hotela in v ta namen k privatnemu shodu v soboto na posamezne volilce osebna povabila razposlala. Naša kandidata prišedša v slov. Bistrico slišita da je nemški fabrikant gosp. Sternberger svoje delavce (kupferschmiede) v Novo ves komandiral in da se govori, da se Slovincem boče surova sila goditi. Naznanita tedaj to političnemu komisarju gosp. Korberu iz Maribora, ki je bil slučajno v Bistrici, in ga naprosita naj za red skrbi posebno pa žandarjem to naznani, da pridejo tje patrolirat.

Po mnogem obotavljanji pride pozneje za našima kandidatom in gre skupaj z njima v Novo ves, kder je na